

Η «**Ανεστραμμένη τάξη**» ως μοντέλο μεικτής μάθησης, **Αμαλία Κ. Ηλιάδη**, φιλόλογος-ιστορικός, Δ/ντρια **9^{ου} Γυμνασίου Τρικάλων**

Η «Ανεστραμμένη τάξη» είναι ένα μοντέλο μεικτής μάθησης, στο οποίο οι μαθητές μαθαίνουν παρακολουθώντας και μελετώντας στο σπίτι ποικίλο εκπαιδευτικό υλικό και βιντεοδιαλέξεις, ενώ ουσιαστική εργασία γίνεται και στην σχολική τάξη με τον καθηγητή και τους μαθητές να συζητούν και να επιλύουν απορίες .

Στην παραδοσιακή διδασκαλία οι μαθητές παρακολουθούν την «παράδοση» του μαθήματος και απαντούν σε τεστ στο σχολείο, ενώ μελετούν το βιβλίο τους και λύνουν τις ασκήσεις στο σπίτι. Στην Ανεστραμμένη διδασκαλία, οι μαθητές μελετούν το επόμενο μάθημα μόνοι τους στο σπίτι, συνήθως από εκπαιδευτικό υλικό του βιβλίου και του ψηφιακού κόσμου, και ερχόμενοι στη σχολική τάξη εφαρμόζουν τις γνώσεις τους, λύνοντας προβλήματα ή συμμετέχοντας σε δραστηριότητες εμπέδωσης. Ο καθηγητής στηρίζει τους μαθητές εκεί ακριβώς που αντιμετωπίζουν δυσκολία. Ο ρόλος του μετατοπίζεται από την παραδοσιακή διάλεξη στην καθοδήγηση, στην στήριξη και στην εξατομίκευση.

Ο λόγος που επιλέγεται το μοντέλο αυτό είναι ότι η Ανεστραμμένη τάξη απελευθερώνει πολύτιμο χρόνο για την κατάκτηση της γνώσης μέσω ανάλυσης εννοιών και επίλυσης προβλημάτων, καθώς και αλληλεπίδρασης των μαθητών μεταξύ τους, με το δάσκαλο, και με το γνωστικό αντικείμενο.

Η χρήση του βίντεο ή άλλου ψηφιακού υλικού εκτός της τάξης από μόνο του δεν αρκεί για να συμβεί κάτι διαφορετικό μέσα στην τάξη. Η έμφαση πρέπει να δοθεί στο ότι οι μαθητές γίνονται ενεργό μέρος της ίδιας της μάθησής τους, παρά αντικείμενα διδασκαλίας.

Τα χαρακτηριστικά της «Ανεστραμμένης τάξης»

Η «Ανεστραμμένη τάξη» στηρίζεται σε τέσσερις πυλώνες Αυτοί είναι:

Ευέλικτο περιβάλλον. Η ανεστραμμένη μάθηση απαιτεί ευέλικτο περιβάλλον. Ο δάσκαλος-καθοδηγητής επανοργανώνει το χώρο και το μάθημα. Σε ένα ευέλικτο περιβάλλον μάθησης, ο δάσκαλος ενθαρρύνει, υποστηρίζει, παρακολουθεί τις δραστηριότητες μάθησης και αναπτύσσει ένα περισσότερο συμβουλευτικό/εμπυκνωτικό ρόλο.

Μαθησιακή κουλτούρα. Στην «Ανεστραμμένη τάξη» οι μαθητές θεωρούνται ενεργοί μαθητευόμενοι και οι δάσκαλοι επόπτες, διευκολυντές διαθέσιμοι όταν τους χρειάζονται οι μαθητές. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η αυτονομία του μαθητή. Ο μαθητής ωθείται να αναγνωρίζει τις ανάγκες του, να θέτει στόχους, να αναγνωρίζει πηγές μάθησης και να αξιολογεί το βαθμό επίτευξης των μαθησιακών του στόχων

Στοχευμένο περιεχόμενο. Το υλικό που δίνεται για μελέτη στους μαθητές είναι από πριν καθορισμένο. Οι μαθητές δεν αφήνονται στο χάος του διαδικτύου να ανακαλύψουν τις πηγές τους. Ο εκπαιδευτικός έχει επιλέξει το διδακτικό υλικό που θα μεγιστοποιήσει την εννοιολογική κατανόηση του θέματος από τους μαθητές του. Το υλικό δίνεται για μελέτη στο σπίτι, ώστε να αξιοποιείται ο χρόνος στην τάξη για συνεργατικές δραστηριότητες εμπάθυνσης, εξάσκησης και εμπέδωσης.

Ο εκπαιδευτικός είναι απαραίτητο να μπορεί να αξιοποιεί κατάλληλα το χρόνο μέσα στην τάξη ώστε να προάγει την κριτική σκέψη των μαθητών μέσα από τη συνεργασία και την κοινωνική αλληλεπίδραση. Ωστόσο, ενώ ο ρόλος του παραμένει πολύ σημαντικός, η παρουσία του είναι λιγότερο αισθητή στην αντεστραμμένη από ότι στην παραδοσιακή τάξη.

Τα στάδια προετοιμασίας και εφαρμογής:

Το μοντέλο της «Ανεστραμμένης τάξης» περιλαμβάνει τρία στάδια προετοιμασίας και εφαρμογής: πριν την τάξη, μέσα στην τάξη και μετά την τάξη. Οι μαθητές μπορούν να δουν το μορφωτικό υλικό τους όσες φορές θέλουν, να εστιάσουν σε όποια σημεία επιθυμούν, στο δικό τους χώρο και με το δικό τους ρυθμό. Έτσι, διαβαθμίζεται η αλληλεπίδραση των μαθητών με το διδακτικό υλικό. Το ενδιάμεσο στάδιο (μέσα στην τάξη) πραγματοποιείται στη σχολική τάξη, κάνοντας χρήση ενεργητικών και συμμετοχικών διδακτικών τεχνικών.

Στην «Ανεστραμμένη τάξη» οι μαθητές καλούνται να συνδυάσουν τις πληροφορίες που προσέλαβαν έξω από την τάξη και να αλληλεπιδράσουν με αυτές και τους συμμαθητές τους με τρόπο, που να αποδεικνύει ότι έχουν γίνει ενεργοί χρήστες των πληροφοριών, με βάση τις προσωπικές τους εμπειρίες, τις ευκαιρίες κριτικής σκέψης και την αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

Σήμερα, η ανεστραμμένη τάξη αποτελεί μια εναλλακτική εκπαιδευτική προσέγγιση, με την αξιοποίηση του διδακτικού χρόνου στην αίθουσα διδασκαλίας για τη διεξαγωγή περισσότερων συζητήσεων και συμμετοχικών δραστηριοτήτων. Παρότι η τεχνολογία δεν αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την υλοποίηση της ανεστραμμένης τάξης (το έντυπο υλικό μπορεί να έχει την ίδια σημασία με το ψηφιοποιημένο βίντεο), η ραγδαία διάχυση και ανάπτυξη των εργαλείων για τη δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου συνέβαλλε στην προώθηση της εφαρμογής της ανεστραμμένης τάξης σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης.

Ωστόσο, η ανεστραμμένη μάθηση δεν είναι συνώνυμο του βίντεο καθώς η αλληλεπίδραση και οι δραστηριότητες που γίνονται κατά τη διάρκεια της διαζώσης διδασκαλίας στην τάξη, είναι περισσότερο σημαντικές από το ψηφιοποιημένο υλικό που χρησιμοποιείται για την προετοιμασία του μαθήματος. Από παιδαγωγική σκοπιά, η μεθοδολογία της ανεστραμμένης τάξης αναδεικνύεται σε ένα ενδιαφέρον πεδίο επιστημονικής έρευνας με τη σχετική βιβλιογραφία να εστιάζει στη θετική επίδραση που έχει η αντιστροφή της σειράς των εκπαιδευτικών μεθόδων σε ζητήματα όπως είναι η ενεργός εμπλοκή και η συμμετοχή των περισσότερων μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία, η ικανοποίησή τους από την συμμετοχή τους στο μάθημα, η εξασφάλιση περισσότερου ωφέλιμου χρόνου για υλοποίηση δραστηριοτήτων στην τάξη και η επίτευξη υψηλότερων επιδόσεων συγκριτικά με την παραδοσιακή διδασκαλία.

Καθώς η παιδαγωγική έρευνα αναζητά τρόπους για την καλύτερη εξειδίκευση και οργάνωση των διδακτικών και μαθησιακών δραστηριοτήτων, όλο και περισσότερες εμπειρίες συσσωρεύονται από την πρακτική εφαρμογή της

ανεστραμμένης τάξης, ως μεθοδολογική πρόταση διδασκαλίας και μάθησης σε διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, καθώς και σε ποικίλα γνωστικά αντικείμενα. Η αξιοποίηση της ανεστραμμένης τάξης αναδεικνύεται ως ένα ενδιαφέρον πεδίο παιδαγωγικής έρευνας και στη χώρα μας στο πλαίσιο υιοθέτησης καινοτόμων μεθοδολογικών προτάσεων στη διδασκαλία και τη μάθηση.

Σήμερα, καθώς ζούμε και εργαζόμαστε στην Κοινωνία της Δημιουργικότητας, που εξελίσσεται με γοργούς ρυθμούς μεταβάλλοντας το παλιό διδακτικό μοντέλο, με τη χρήση των Νέων Μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία επιχειρείται η αναζήτηση και εξεύρεση καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας που να είναι κοντά στα ενδιαφέροντα και τα βιώματα των μαθητών.

Ένα δεύτερο σημαντικό ζητούμενο στα σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα είναι η βέλτιστη διαχείριση του περιορισμένου διδακτικού χρόνου στις αίθουσες διδασκαλίας, καθώς και η δημιουργία κλίματος που να ευνοεί την εμπλοκή των μαθητών στην μαθησιακή διαδικασία: την μετάβαση από το παραδοσιακό, δασκαλοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας σε πιο σύγχρονα μαθητοκεντρικά μοντέλα, που να προάγουν την ενεργητική μάθηση, καθώς όσο πιο ενεργητική είναι η συμμετοχή του εκπαιδευομένου, τόσο πιο αποτελεσματική είναι η απόκτηση γνώσης.

Τέτοια καινοτόμα μαθησιακά περιβάλλοντα που να ενσωματώνουν την τεχνολογία και να προσεγγίζουν τις νέες μορφές γνώσης συνδυάζει η Μικτή Μάθηση (Blended Learning). Η μικτή μάθηση συνδυάζει την πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία στο σχολείο με τη μάθηση μέσω διαδικτύου, στοχεύοντας στην εξατομικευμένη εμπειρία μάθησης και μειώνοντας έτσι το χρόνο παρακολούθησης στη φυσική τάξη με μαθησιακές δραστηριότητες διερευνητικού και εποικοδομητικού χαρακτήρα σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό και τους συμμαθητές του.

Η υλοποίηση και η διάδοση της ανεστραμμένης τάξης (Flipped Classroom), αποδίδεται στους εκπαιδευτικούς Jon Bergman & Aaron Sams καθώς και στον Salman Kahn,

ιδρυτή του Kahn Academy, ωστόσο η ιδέα για την αναδιάρθρωση του παραδοσιακού σχήματος της διδακτικής πραγματικότητας είχε αρχίσει να σχηματίζεται ως μεθοδολογική πρόταση αρκετά χρόνια νωρίτερα.

Βιβλιογραφία-δικτυογραφία:

1. Baker, J. W. (2000). The "classroom flip": Using web course management tools to become the guide by the side. In: *Selected Papers from the 11th International Conference on College Teaching and Learning*, Florida Community College at Jacksonville, pp. 9-17.
2. ↑ Hantla, Bryce F. (2014-05). [«Book Review: Flip your classroom: Reach every student in every class every day.»](#). *Christian Education Journal: Research on Educational Ministry* **11** (1): 183–188. doi:10.1177/073989131401100120. ISSN 0739-8913.
3. ↑ Moore, Matthew T. [«Home Page»](#). *Flipped Learning Network Hub* (στα Αγγλικά). Ανακτήθηκε στις 26 Ιουνίου 2021.
4. ↑ Γαριού, Αγγελική; Μανούσου, Ευαγγελία; Αρλαπάνος, Γεώργιος; Σπανακά, Αδαμαντία (2015-11-01). [«Διερεύνηση της εφαρμογής του μοντέλου της «αντεστραμμένης τάξης» ως συμπληρωματική μέθοδο εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση – Έρευνα δράσης»](#) (στα gr). *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση* **8** (2A). doi:10.12681/icodl.35. ISSN 2459-4210.
5. ↑ Gariou-Papalexiou, Angeliki; Papadakis, Spyros; Manousou, Evangelia (Gelly); Georgiadi, Irene (2017-07-01). [«Implementing A Flipped Classroom: A Case Study of Biology Teaching in A Greek High School»](#). *Turkish Online Journal of Distance Education*: 47–47. doi:10.17718/tojde.328932. ISSN 1302-6488.
6. ↑ [«A review of flipped learning. Flipped Learning Network»](#) (PDF). Αρχειοθετήθηκε [από το πρωτότυπο](#) (PDF) στις 9 Μαρτίου 2016. Ανακτήθηκε στις 26 Ιουνίου 2021.
7. ↑ Papadakis, Spyros; Gariou-Papalexiou, Angeliki; Makrodimos, Nikolaos (2019-07-27). [«How to Design and Implement a Flipped Classroom Lesson: A Bottom up Procedure for More Effective Lessons»](#). *Open Journal for Educational Research* **3** (2): 53–66. doi:10.32591/coas.ojer.0302.02053p.
8. ↑ Γαριού, Αγγελική; Νικόλαος Μακροδήμος, Σπυρίδων Παπαδάκης (2021). *Ανεστραμμένη Τάξη : Ένα Μοντέλο Μικτής Μάθησης για όλες τις Βαθμίδες της Εκπαίδευσης*. Πάτρα: Gotsis / Γκότσης Κωνσταντίνος. ISBN 978-618-5560-05-8.
9. ↑ Estes, M. D., Ingram, R., Liu, J. C. (2014). *A review of flipped classroom research, practice, and technologies*. International HETL Review, Volume 4, Article 7, Retrieved from: <https://www.hetl.org/feature-articles/a-review-of-flipped-classroom-research-practice-and-technologies>
10. ↑ Α. Γαριού. (2015). Διερεύνηση της εφαρμογής του μοντέλου της «αντεστραμμένης τάξης» ως συμπληρωματική μέθοδο εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση - Έρευνα Δράσης. Διπλωματική εργασία, **ΕΑΠ**, <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/29904>. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.33094.60489>